

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

**POROČILO O DELU
USTAVNEGA SODIŠČA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 2002**

Ljubljana, 17. december 2002

I. UVOD

Na podlagi določb Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94; 3. člen) in Poslovnika Ustavnega sodišča Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 49/98 in 30/02; prvi odstavek 53. člena) zagotavlja predsednik Ustavnega sodišča javnost dela Ustavnega sodišča tudi s predstavivitvijo poročila o delu sodišča v preteklem letu. V skladu z izoblikovano tradicijo, po kateri predsednik Ustavnega sodišča predstavi poročilo o delu v posameznem letu že ob koncu leta, prav na isti dan, na katerega Ustavno sodišče obeležuje Dan ustavnosti, je tudi letos pripravljeno poročilo, ki predstavlja delo v prvih enajstih mesecih letošnjega leta.

To leto zaznamuje izredno velik porast zadev pri Ustavnem sodišču na sploh, posebej pa tudi porast zadev, v katerih se je pričakovalo, da bo Ustavno sodišče v zelo kratkem času odgovorilo na posamezna ustavnopravna vprašanja. V poročilu je predstavljeno gibanje števila zadev, posebej so obravnavana nekatera vsebinska vprašanja, opozorjeno je na nekatere pomembnejše odločitve Ustavnega sodišča, izdane v tem letu, ponovno je opozorjeno na problematiko spoštovanja odločb Ustavnega sodišča. Kratko je predstavljena kadrovska struktura, dejavnost na področju mednarodnega sodelovanja ter posebej vprašanje zagotavljanja materialnih pogojev za delo Ustavnega sodišča.

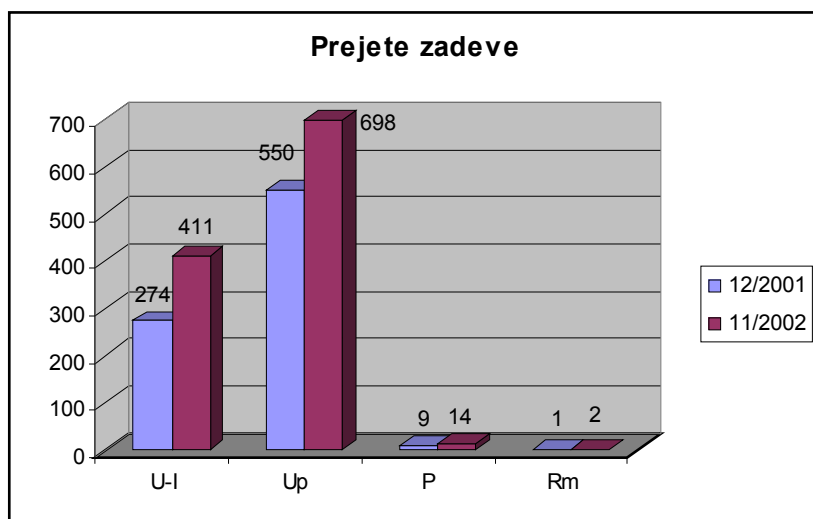
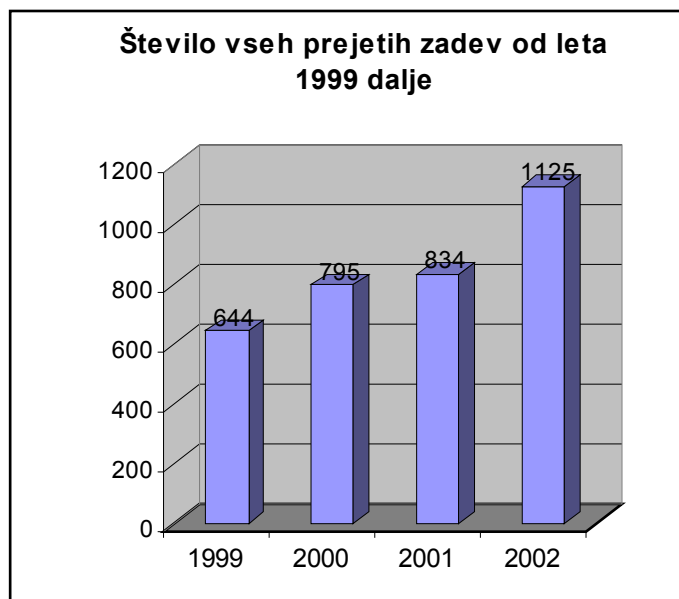
II. OBSEG DELA USTAVNEGA SODIŠČA

1. Pripad zadev

Na dan 31. 12. 2001 je imelo Ustavno sodišče v delu 1044 zadev, od tega 415 zadev za oceno ustavnosti predpisov, 628 zadev ustavnih pritožb in 1 spor o pristojnosti. V prvih enajstih mesecih letošnjega leta je Ustavno sodišče prejelo 1125 zadev, od tega 411 zadev za oceno ustavnosti predpisa, 14 sporov o pristojnosti, 698 zadev ustavnih pritožb in 2 zadevi za oceno ustavnosti mednarodne pogodbe v postopku njene ratifikacije.

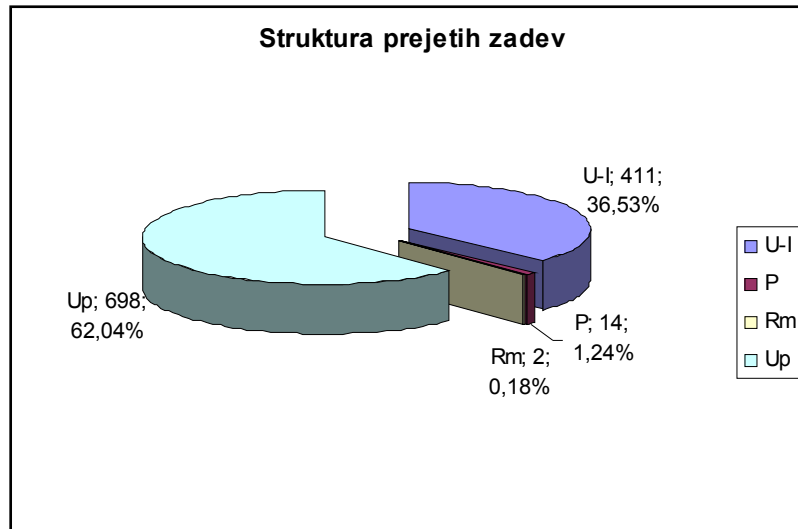
	U-I	Up	P	Rm
11/2002	411	698	14	2

Še vedno bistveno narašča število novih zadev v postopku pred Ustavnim sodiščem. V primerjavi s celoletnim obdobjem preteklega leta (prejetih 834 zadev) je naraslo za 35%. Značilno je, da Ustavno sodišče po letu 1999 beleži stalno bistveno naraščanje števila novih zadev. Če letošnji enajstmesečni pripad primerjamo s številom vseh prejetih zadev v letu 1999, ugotovimo, da gre kar za 75% povečanje (v letu 1999 je Ustavno sodišče prejelo v delo skupaj 644 zadev). V primerjavi z lanskim letom je letos naraslo tako število zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov in sicer smo teh zadev prejeli za 50% več (411: 274) kot lani v celem letu; prav tako je naraslo število zadev ustavnih pritožb in sicer za 26,9% (698:550).

V strukturi zadev prevladujejo ustavne pritožbe, ki predstavljajo 62% delež vseh novih zadev. Vendar je treba pri tem opozoriti, da praviloma zahtevnejše zadeve za oceno ustavnosti predpisov terjajo mnogo večje strokovno angažiranje in zahtevajo bistveno več časa za pripravo odločitve kot posamične zadeve ustavnih pritožb. Enako velja tudi za 2 novi zadevi za oceno ustavnosti mednarodnih pogodb v postopkih njune ratifikacije. Nizka številka namreč ne odraža tega, da praviloma vsaka vsebinska presoja ustavnosti mednarodne pogodbe zahteva veliko vloženega strokovnega dela in predstavlja precejšnji obremenitev v delu Ustavnega sodišča.

Vrsta	Prejeto	Delež
U-I	411	36,53%
Up	698	62,05%
P	14	1,24%
Rm	2	0,18%
Skupaj	1.125	100,00%

Pri novo prejetih **zadevah za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov** je sicer treba upoštevati, da je bilo združenih skupaj 97 zadev, ki so se nanašale na postopke za ustanovitev novih občin (sprva so izpodbijali predlog Vlade Državnemu zboru, naj ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji – v tem delu so bile pobude zavržene, zatem pa še Odlok o razpisu referendumu in določitvi referendumskih območij, kjer je bila sprejeta meritorna odločitev tako glede pogojev kot glede vseh posameznih predlogov za ustanovitev novih občin oziroma mestnih občin). Vendar tudi, če upoštevamo navedeno, še vedno beležimo porast novih zadev. Če primerjamo število novih zadev v obeh obdobjih in pri tem odštejemo število zadev, ki so bile združene v obeh letih, gre še vedno za 25% (258:206) povečanje.

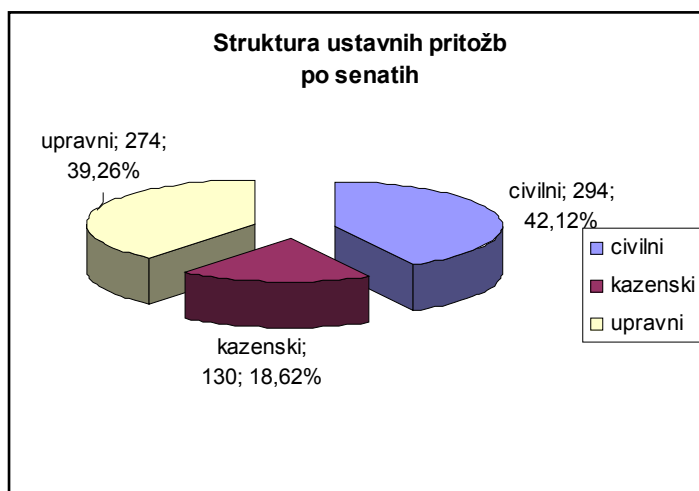
Med izpodbijanimi predpisi je bilo v letošnjem letu napadenih več podzakonskih predpisov kot zakonov. Slednji predstavljajo 46,7% delež (lani 62% zakonov). Vendar gre sprememba v razmerju na račun tega, da so bili v številnih primerih izpodbijani podzakonski predpisi v zadevah ustanavljanja občin, zato ne predstavlja realne slike. Dejstvo namreč je, da je bilo v letošnjih enajstih mesecih dejansko izpodbijanih več zakonov kot v preteklem letu (192:158). Med podzakonskimi predpisi pa, če ne upoštevamo zadev, ki se nanašajo na ustanovitev novih občin, prevladujejo predpisi občin (70:122 ali 57%).

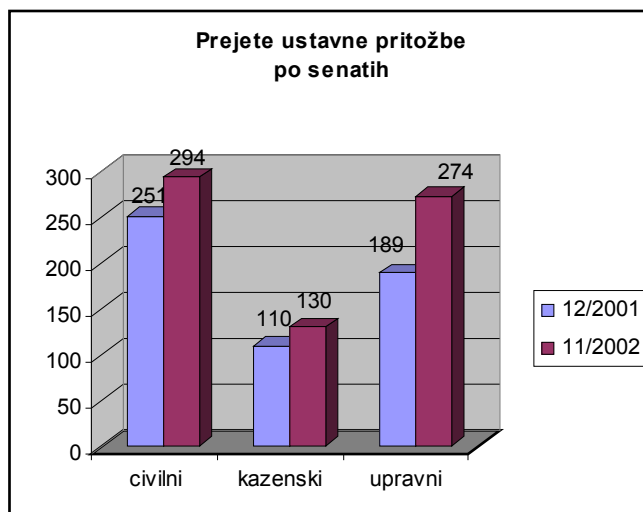
Še vedno beležimo izjemno nizek odstotek zadev, v katerih postopek pred Ustavnim sodiščem sprožijo z zakonom določeni predlagatelji – letos se je to zgodilo le v 18 zadevah, kar predstavlja le 4,4% (18:411) vseh zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov. Od tega so le v 4 zadevah postopek sprožila sodišča. To pa pomeni, da še vedno v veliki meri kot sprožitelji postopkov prevladujejo fizične ali pravne osebe, ki morajo kot pobudniki izkazati, da izpodbijane določbe neposredno posegajo v njihov pravni položaj (pravni interes). Tako se Ustavno sodišče vse prevečkrat jemlje kot tisto sodišče, ki naj primarno poskrbi za zaščito ustavnosti in zakonitosti ter varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, namesto da bi se to sodno varstvo prvenstveno uveljavljalo v rednih sodnih postopkih in šele sekundarno v postopku pred Ustavnim sodiščem.

Bistven porast števila novih **ustavnih pritožb** se po letu 1999 vztrajno nadaljuje. Že v prvih enajstih mesecih je ta pripad za 27% večji (698:550), če bi ga primerjali z

letom 1999, pa je kar za 100% večji (698:348). V strukturi zadev še vedno prevladujejo zadeve s civilnega in gospodarskega področja (294:698), ki jih je 42% vseh zadev. Medtem ko je bilo še v letu 1999 v strukturi teh zadev napadenih več odločitev Vrhovnega sodišča kot višjih sodišč, se v zadnjih letih to razmerje obrača v korist višjih sodišč, kar pomeni, da se je z zaježitvijo števila revizij, o katerih odloča Vrhovno sodišče, na podlagi novele Zakona o pravnem postopku sicer lahko zmanjšala obremenitev Vrhovnega sodišča, ni pa se prispevalo k odpravi sodnih zaostankov v državi na sploh, saj so se zadeve prenesle v ustavne pritožbe. Način dela, postopek in organizacija Ustavnega sodišča pa so že na podlagi ustavnih določb mnogo bolj togi od tistih pri Vrhovnem sodišču, da bi se lahko takšni spremembi takoj prilagodili. Še bolj je to vidno na delovnopravnem področju, kjer je kar v 70% novih zadev napadena odločitev višjega delovnega sodišča. Vidno povečanje števila novih zadev ustavnih pritožb na upravnem senatu (skoraj za 45% v primerjavi z lanskoletnim celoletnim pripadom), ki se je po strukturi približalo deležu civilnega senata, gre prav na račun delovnopravnih zadev (teh je v strukturi pripada več kot 40% - 112:274), pa tudi na račun volilnih zadev (21 zadev).

Senat	12/2001	11/2002	Sprememba
civilni	251	294	17,13%
kazenski	110	130	18,18%
upravni	189	274	44,97%
Skupaj	550	698	26,91%

V letošnjem letu spet beležimo porast števila **sporov o pristojnosti**, s tem da se nekateri od njih nanašajo na spore o pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, večino pa jih je še vedno s področja denacionalizacije, kjer smo prav v preteklem mesecu prejeli štiri nove spore.

V prvih enajstih mesecih smo 136 vlog fizičnih ali pravnih oseb vpisali v t. i. R vpisnik, v katerega se vpisujejo zadeve, na katere po določbi 19. člena Poslovnika Ustavnega sodišča odgovarja sekretarka Ustavnega sodišča. Gre za vloge, ki jih glede na njihovo vsebino ni mogoče razvrstiti med zadeve, o katerih je pristojno odločati Ustavno sodišče. V njih posamezniki prosijo za razlago posameznih zakonskih določb, izražajo nezadovoljstvo z določenimi predpisi, prosijo za prave nasvete, kako naj v postopkih uveljavljajo svoje pravice ipd. Na te vloge v čim krajšem času odgovori sekretarka, tako da pojasni pristojnosti Ustavnega sodišča in predstavi zakonsko določene pogoje, pod katerimi je mogoče začeti postopek pred Ustavnim sodiščem.

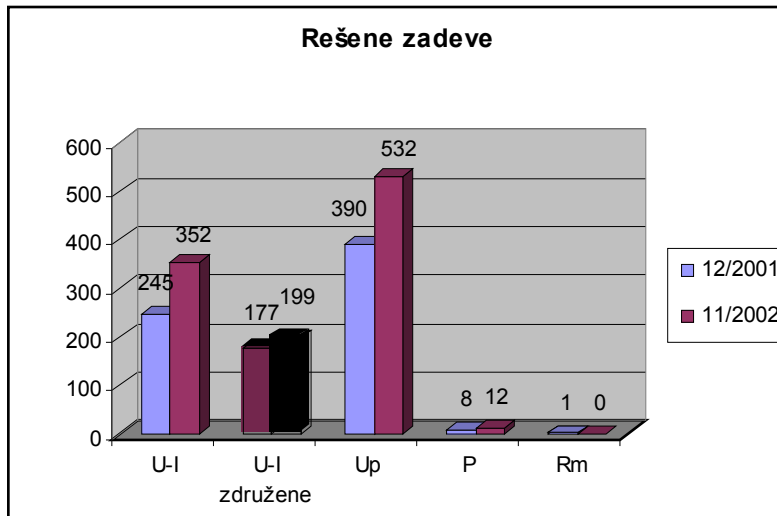
2. Podatki o rešenih zadevah

V letošnjih prvih enajstih mesecih je imelo Ustavno sodišče 36 plenarnih sej ter 36 sej senatov za preizkus ustavnih pritožb. Na plenarne seje je bila uvrščena obravnava zadev 546 krat, na seje senatov 629 krat, skupaj torej 1175 krat, pri čemer je treba upoštevati, da so bile nekatere zadeve (zlasti na plenarnih sejah) obravnavane večkrat, preden je bila sprejeta odločitev, v nekaterih primerih pa odločitve do konca statistično izkazanega obdobja še ni. Javno obrnavo pred odločanjem je Ustavno sodišče opravilo v 4 primerih. V tem času je bilo tudi 28 upravnih sej, na katerih Ustavno sodišče odloča o vprašanjih, povezanih s svojo organizacijo in delom.

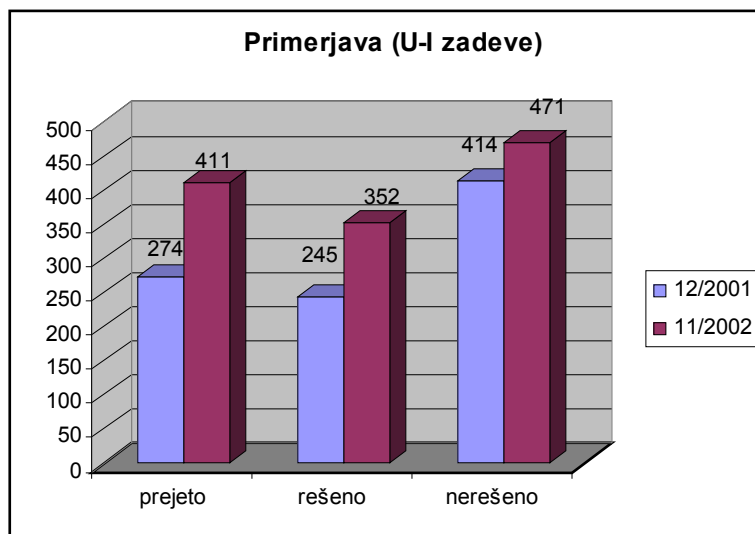
Od 1175 obravnava zadev je bilo rešenih skupaj 896 zadev.

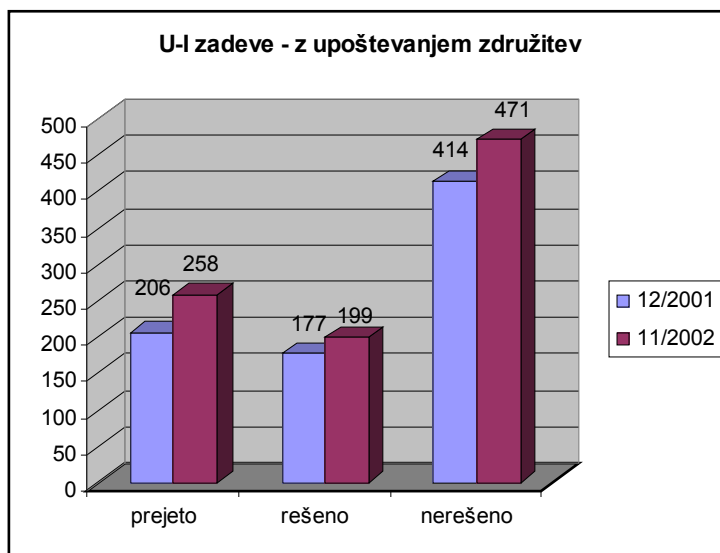
Vrsta	12/2001	11/2002	Sprememba
U-I	245	352	43,67%
(upošt. združitev)	(177)	(199)	(12,43%)
Up	390	532	36,41%
P	8	12	50,00%
Rm	1	0	-

Skupaj	644	896	39,13%
(upošt. združitve)	(576)	(743)	(28,99%)

Bistveno povečanje rešenih **zadev za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov** lahko deloma pripišemo večjemu številu združitve. Če odštejemo združitve, bi bilo število tovrstnih rešenih zadev v letošnjem letu še vedno večje za več kot 12% (199:177). Upošteva je to lahko rečemo, da je bilo letos v prvih enajstih mesecih rešenih za 29% več zadev kot v lanskem letu (743:576), vendar pa je hkrati treba opozoriti, da združenih zadev ni mogoče vselej predstaviti na tako preprost način. Primer ponazoritve te trditve predstavlja npr. odločba št. U-I-135/00, s katero je bilo odločeno o ustavnosti nekaterih določb Zakona o gospodarskih družbah in Zakona o finančnem poslovanju podjetij. V tej zadevi je bilo združenih večje število posameznih zadev, ki pa so odprle tudi večje število vprašanj, na katera je bilo treba odgovoriti. Enako tudi pri odločbi št. U-I-103/02, kjer je bilo prav tako združenih večje število pobud, vendar pa je bilo treba odgovoriti tudi na vsak posamezen predlog glede statutarnih sprememb občin. Realen podatek o odstotku povečanja je torej nekoliko višji.

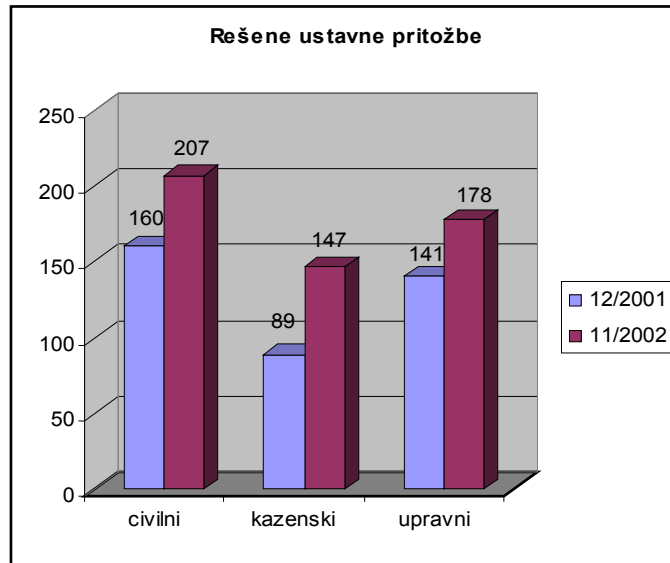

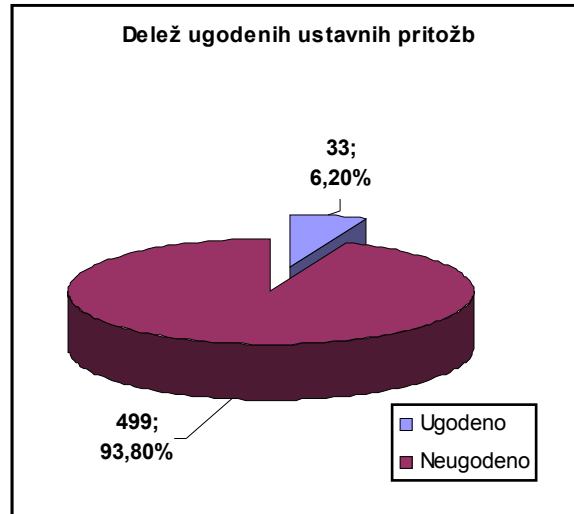
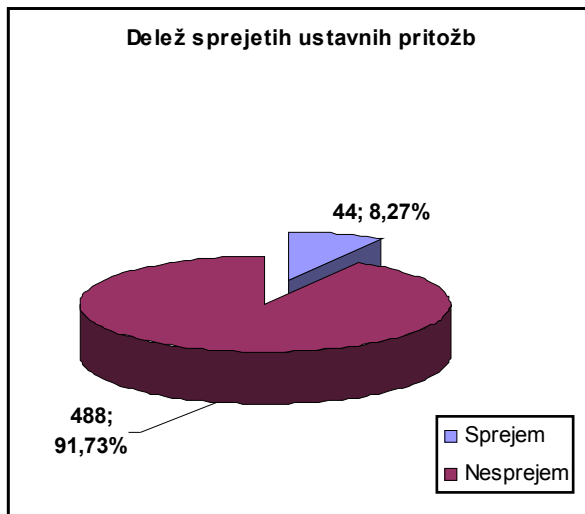
Iz podatkov o načinu rešitve teh vrst zadev lahko razberemo, da so bili pobudniki oziroma predlagatelji uspešni le v manjšem številu primerov, pri čemer je ta številka pri izpodbijanju zakonov nižja kot pri podzakonskih predpisih. Ustavno sodišče je namreč razveljavilo določbe 14 zakonov, za osem zakonov pa je ugotovilo neskladnost z Ustavo in določilo rok za odpravo neskladnosti, torej je bila neskladnost ugotovljena pri 22 zakonih (v letu 2001 pri 17). Pobudniki oziroma predlagatelji pa so uspeli pri oceni ustavnosti oziroma zakonitosti 46 podzakonskih predpisov (v letu 2001 30). Pri tem povečanje števila ugotovljenih protiustavnosti ni nujno že samo po sebi pokazatelj kakšnih bistvenih trendov. Vendar pa ni mogoče mimo tega, da se Ustavno sodišče velikokrat srečuje ne le z neustavno in nezakonito vsebino predpisov, pač pa tudi z njihovo slabo kvaliteto (tako po vsebinski kot po nomotehnični plati).

V prvih enajstih mesecih je bilo rešenih bistveno več **ustavnih pritožb** kot v lanskem celem letu. Gre kar za 36,4% porast. To povečanje pa ne gre na račun morebitnih združitvev, ker so te v teh zadevah redke, pa tudi ne na račun tega, da bi se večje število ustavnih pritožb rešilo na enostaven način, saj podatki o številu zadev, v katerih so pritožniki uspeli, kažejo prav nasprotno sliko.

Senat	12/2001	11/2002	Sprememba
civilni	160	207	29,38%
kazenski	89	147	65,17%
upravni	141	178	26,24%
Skupaj	390	532	36,41%

Pri tem so bile v 8,2% (44:532) zadevah ustavne pritožbe sprejete v obravnavo, v 6,2% (33:532) pa je bilo pritožnikom tudi dejansko ugodeno. Večje število ustavnih pritožb v primerjavi s preteklim letom je bilo sprejeto v obravnavo na kazenskem področju, povečanje na upravnem področju pa je zabeleženo predvsem na račun večjega števila ustavnih pritožb v zadevah ugotavljanja državljanstev v zvezi z denacionalizacijskimi postopki.

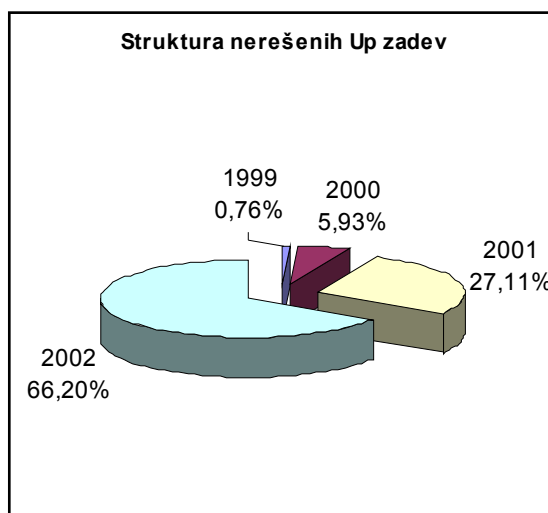
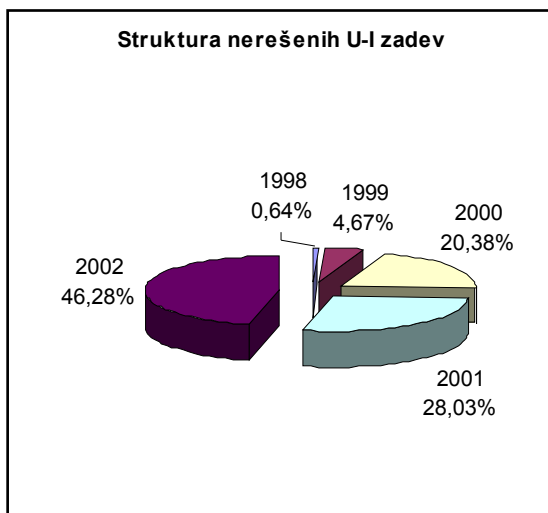
3. Obseg dela

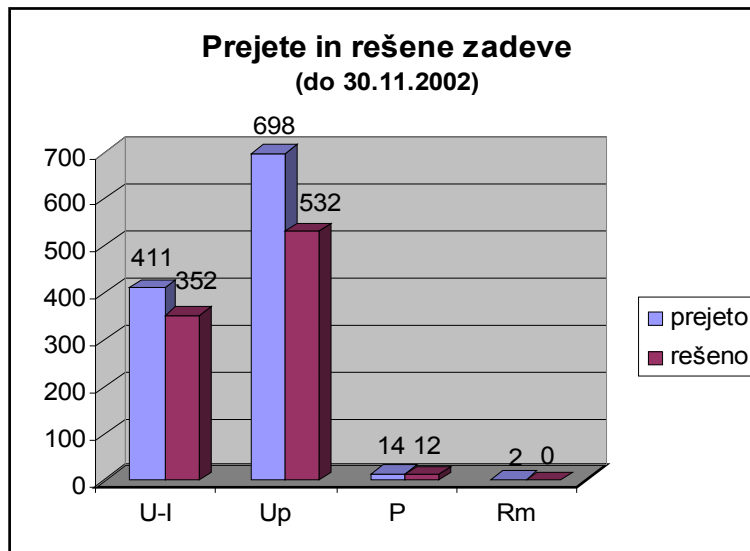
Na dan 30. 11. 2002 je imelo Ustavno sodišče v delu 1270 zadev ali za 226 zadev več kot ob začetku letošnjega leta.

Leto	P		Rm		U-I		Up		Skupaj	
	01	02	01	02	01	02	01	02	01	02
1996	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
1997	0	0	0	0	1	0	2	0	3	0
1998	0	0	0	0	27	3	14	0	41	3
1999	0	0	0	0	61	22	48	6	109	28
2000	0	0	0	0	145	96	136	47	281	143
2001	1	0	0	0	180	132	428	215	609	347
2002	-	4	0	2	-	218	-	525	-	749
Skupaj	1	4	0	2	415	471	628	793	1.044	1.270

01 – stanje na dan 31.12.2001, 02 – stanje na dan 30.11.2002

Glede na leto prejema je treba ugotoviti, da so bile rešene vse zadeve, ki smo jih prejeli v delo v letih 1996, 1997, glede ustavnih pritožb pa tudi vse zadeve iz leta 1998, ki so bile ob začetku leta še nerešene. Iz leta 1998 so tako ostale le tri zadeve za oceno ustavnosti predpisov, katerih odločitve so že v pripravi. Glavnina vseh nerešnih zadev – 59% (750:1270) odpade na zadeve, ki jih je Ustavno sodišče prejelo v delo v letošnjem letu, kar 86% (1097) pa na zadnji dve leti. Teh zadev v tem trenutku ni mogoče šteti med zaostanke pri delu. Mednje pa prav gotovo lahko štejemo 31 zadev, prejetih v letih 1998 in 1999, in 143 zadev, ki smo jih prejeli v delo že v letu 2000.

Če bi Ustavno sodišče lahko reševalo zadeve po vrstnem redu njihovega prejema, potem seveda ne bi imelo v delu več zadev niti iz leta 1998 niti iz leta 2000. Pa zaradi vedno novih zadev, ki zahtevajo nujno obravnavo, temu ni tako. Zato je Ustavno sodišče pred kratkim sklenilo, da bo zadeve iz leta 1998 in 28 še nerešenih zadev iz leta 1999 obravnavalo kot absolutno prednostne zadeve. Dejstvo namreč je, da so z 52. členom Poslovnika Ustavnega sodišča določena pravila vrstnega reda, po katerem Ustavno sodišče obravnava zadeve. Zaradi vedno večjega števila zadev, ki zahtevajo takojšnjo obravnavo, vedno znova ostajajo nerešene zadeve, ki se ne obravnavajo kot prednostne in se na tak način tudi starajo. To se še toliko izraziteje pokaže, če gre za situacijo, s katero smo se srečali letos. Na eni strani izrazit porast novih zadev, skupaj z njimi pa številne zadeve, ki jih je treba reševati tako rekoč takoj, kot npr. vse zadeve v zvezi z občinami (po izvedenih združitvah skupaj 6 odločitev), volilne zadeve (skupaj 21 odločitev v zadevah ustavnih pritožb in 6 v zadevah ocene ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov). Zaradi ustavnih pritožb v volilnih zadevah je bilo treba tudi dvakrat vzpostaviti dežurstvo, ko je šlo za potrjevanje kandidatur v volilnih postopkih. Ob tem pa so bile sprožene še številne druge zadeve, ki jih je bilo treba začeti obravnavati takoj in v katerih so bile določene odločitve že sprejete, določene pa so še v pripravi (kot npr. presoja mednarodne pogodbe o NEK Krško, lastninjenje zavarovalnic).

Na to nesorazmerje lepo kaže tudi izračun trajanja postopka v zadevah. Povprečni čas reševanja zadev za oceno ustavnosti predpisov pri zadevah, rešenih v letošnjem letu, namreč znaša dobro leto (380 dni), pri ustavnih pritožbah pa leto in dober mesec (408 dni). Na drugi strani pa smo nekatere ustavne pritožbe rešili še v istem dnevu (primer volilne zadeve), druge pa so več kot štiri leta čakale na to, da so prišle na vrsto, oziroma je v najstarejši zadevi za oceno ustavnosti zakona postopek trajal več kot pet let.

Zato je tudi vprašanje dolžine postopkov pred Ustavnim sodiščem relativno vprašanje. Podobne razmere so tudi na ustavnih sodiščih drugih držav, tudi če nimajo tako širokih pristojnosti kot naše Ustavno sodišče, pa tudi na Evropskem sodišču v Strasbourgu in na Sodišču Evropske unije v Luksemburgu.

Pri tem velja opozoriti na to, da bi poznavanje in spoštovanje že sprejetih odločitev Ustavnega sodišča lahko v veliki meri vplivalo na znižanje števila novih zadev. Ne le

da bi morala biti obstoječa ustavnosodna praksa vodilo pri pripravi novih zakonov in drugih predpisov, prav bi bilo, da bi se v primerih očitno enakih protiustavnosti ali nezakonnosti zakonodajalec in drugi normodajalci že sami odločili za spremembo predpisa. Tako je Ustavno sodišče že v odločbi št. U-I-308/97 z dne 28. 10. 1999 (Uradni list RS, št. 98/99 in OdlUS VIII, 232) jasno povedalo, da vodna zemljišča ne sodijo med zemljišča, od katerih se lahko pobira nadomestilo za stavbna zemljišča. Pa vendar so bile še zatem vložene številne pobude za presojo vsebinsko enakih predpisov, o nekaterih je Ustavno sodišče že odločilo, nekatere pa so še v postopku. Prav tako je Ustavno sodišče že z odločbo št. U-I-268/97 z dne 1. 4. 1999 (Uradni list RS, št. 31/99 in OdlUS VIII, 68) določilo okvir in pogoje, pod katerimi je na podlagi Zakona o komunalnih taksah mogoče predpisovati komunalne takse, in vendar še vedno prejemamo nove pobude, s katerimi se izpodbijajo odloki drugih občin z vsebino, za katero je bilo že ugotovljeno, da ni v skladu z zakonom. Tako pričakujemo tudi, da bodo npr. na podlagi odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-63/00 z dne 7. 3. 2002 (Uradni list RS, št. 26/02 in OdlUS XI, 32), s katero je Ustavno sodišče razveljavilo nekatere določbe Odloka o javni snagi in videzu naselij v Občini Žalec, tudi druge občine same spremenile morebitne enake določbe v svojih odlokih, ne da bi bili zato potrebni novi postopki pred Ustavnim sodiščem. Ustavno sodišče je z navedeno odločbo odločilo, da občina brez izrecne zakonske podlage ne more nalagati lastnikom zgradb in zemljišč, ob katerih so pločniki, obveznost njihovega čiščenja, ker je čiščenje javnih površin obvezna lokalna javna služba. Treba je namreč posebej opozoriti, da bo v morebitnih odškodninskih sporih, do katerih lahko pride zaradi neočiščenih pločnikov, sodnik lahko izločil nezakonit podzakonski predpis, ne da bi za to potreboval posebno odločitev Ustavnega sodišča.

Kadar niso odpravljene ugotovljene protiustavnosti in posamezniki ne morejo uveljaviti ustavnih pravic, ki bi jim morale biti zagotovljene, se ponovno obračajo na Ustavno sodišče in zahtevajo ponovno odločanje ali pa vsaj določitev načina izvršitve odločbe Ustavnega sodišča. Način izvršitve odločbe pa je izjema, ki je namenjena zlasti temu, da se začasno zapolnijo pravne praznine, ki nastanejo zaradi odločitve Ustavnega sodišča, ne pa temu, da bi Ustavno sodišče praviloma, pa čeprav začasno, prevzemalo zakonodajno ali drugo normodajno funkcijo ali vnaprej določalo, kako naj se uporablja pravo v posamičnih postopkih.

Varstvo človekovih pravic mora biti primarno (prvi odstavek 15. člena Ustave) zagotovljeno v sodnih postopkih pred sodišči. Ustavna pritožba je le zadnje sredstvo, s katerim je mogoče zahtevati varstvo človekovih pravic. Podatki o tem, kako zadeve, ki so bile prej predmet presoje v postopkih z izrednimi pravnimi sredstvi pred Vrhovnim sodiščem, prihajajo zdaj neposredno z višjih sodišč in s Senata za prekrške na Ustavno sodišče z ustavno pritožbo, kažejo na to, da pretirano omejevanje pravnih sredstev v rednih sodnih postopkih ni v interesu učinkovitosti delovanja sodnega sistema v celoti.

III. ORGANIZACIJSKI UKREPI IN SPREMEMBE

Ustavno sodišče je v letošnjem letu že začelo izvajati nekatere organizacijske ukrepe, s katerimi se hoče izboljšati notranja organizacija dela, da bi se dosegla večja učinkovitost. Določen napredek je dosežen, kar je vidno tudi na rezultatih dela, v določeni meri pa teh ukrepov zaradi prostorskih in kadrovskih problemov ni bilo mogoče izpeljati v celoti.

Uvedli smo pomočnike sekretarke, ki pomagajo voditi strokovno delo na določenih ožjih področjih dela in sodelujejo s pooblastili sekretarke pri delu posameznih senatov za preizkus ustavnih pritožb. Ta reorganizacija še ni v celoti zaživela. Zaenkrat sta bili imenovani le dve pomočnici sekretarke, tako da to delo za enega od senatov opravlja namestnik sekretarke. Ker so tako namestnik kot pomočnici sekretarke bistveno obremenjeni s številnimi zahtevnimi zadevami, ki so jim dodeljene v delo, jih je treba razbremeniti. To pa bo mogoče zaradi velikega pripada zadev samo z zaposlitvijo dodatnega strokovnega osebja. Te nujno potrebne dodatne zaposlitve svetovalcev Ustavnega sodišča bomo lahko realizirali šele v naslednjem letu. V letošnjem letu smo sicer pridobili dodatne prostore, v katerih je bila prej Slovenska tiskovna agencija, ki pa so nujno potrebni obnove. Ker se bo njihova obnova izvedla hkrati z obnovo prostorov v drugem nadstropju Cankarjeve 5, je jasno, da se bo prostorska stiska še nekaj časa nadaljevala. Zato po predvidevanjih ne bo mogoče izvesti še dodatnih novih zaposlitev pred jesenjo naslednjega leta.

Vzpostavljena je bila temeljna računalniška podpora delu Ustavnega sodišča (posodobljena računalniška oprema, zagotovljena računalniška podpora vpisnikov in drugih evidenc, številni obrazci v pomoč pri delu, intranetna baza podatkov, hiter dostop do domačih in tujih pravnih baz podatkov), pripravlja se celovita informatizacija poslovanja, s čimer mislimo zlasti na tisti del, ki je v pomoč pri pripravi strokovnih podlag za odločanje v zadevah iz pristojnosti Ustavnega sodišča.

Ustanovljena je bila posebna Služba za analize in mednarodno sodelovanje. Njena naloga je zlasti izdelava primerjalnopравnih strokovnih gradiv za potrebe ustavnosodnega odločanja. Vendar bo zaradi obstoječe prostorske stiske tudi v tej službi mogoče zagotoviti polno kadrovsko zasedbo šele jeseni naslednjega leta.

Lahko ugotovimo, da so priporočeni obrazci za sestavo pobud in ustavnih pritožb, ki so bili pripravljeni in opredeljeni s spremembami Poslovnika, koristni, da jih stranke uporabljajo, vendar pa se še vedno pojavlja večje število vlog, ki so sestavljene nestrokovno, z njimi se izpodbijajo tudi razni akti in dejanja, s katerimi se Ustavno sodišče ni pristojno ukvarjati. Žal so tudi vloge, ki jih sestavljajo odvetniki kot pooblaščenca strank, nemalokrat sestavljene nestrokovno, od Ustavnega sodišča se v zadevah ustavnih pritožb zahteva presoja pravilnosti uporabe materialnega in procesnega prava, kar prevečkrat se zgodi, da odvetniki ustavne pritožbe vlagajo dan po poteku zakonsko določenega roka, vlogam ne prilagajajo zakonsko določenih listin, ki so nujna sestavina ustavne pritožbe, in pooblastil, zaradi česar jih je treba pozivati k dopolnitvam vlog ipd. Ker je kvalificirano zastopanje strank v postopku pred sodiščem prav gotovo eden od bistvenih elementov učinkovitega sojenja, je treba opozoriti tudi na ta vidik.

Res je sicer, da smo letos v precejšnji meri uspeli znižati zaostanke pri reševanju starejših nerešenih zadev, vendar pa je treba upoštevati, da bo enormno povečanje

pripada v letošnjem letu prav tako imelo določene posledice. Delno so te vidne že v povečanju skupnega števila zadev, ki jih imamo v delu. Tako to kot tudi obseg opravljenega dela kaže na nadpovprečno obremenjenost ustavnih sodnikov in strokovnega osebja. Iz podatka o skupnem številu obravnavanih zadev na plenarnih sejah in sejah senatov (vsaka odločitev senata pa je predložena vselej tudi drugim sodnicam in sodnikom, da se o njej izjavijo, kar pomeni, da praktično o vsaki zadevi odloča vseh devet sodnic in sodnikov) je razvidno, da je ta obremenitev dejansko še večja, kot jo izkazuje statistični prikaz rešenih zadev ob preseku določenega obdobja.

Začeli smo s pripravo strokovnega gradiva, ki bo podlaga za odločitev o tem, kaj je še mogoče izboljšati z organizacijo dela ali s spremembo načina postopanja v posameznih vrstah zadevah, in o tem, katere spremembe zakonodaje ali morebiti celo Ustave bi bile potrebne, da bi dosegli učinkovitost ustavnosodne presoje. Ustavno sodišče bo vlogo, ki mu jo je namenil ustavodajalec, lahko odigralo le, če bo odločalo v zadevah, v katerih je treba zagotoviti ustavnosodno varstvo pravic, in se ne bo ukvarjalo s številnimi, manj pomembnimi zadevami.

V. POMEMBNEJŠE ODLOČITVE V LETU 2002

Že nekaj zadnjih let ugotavljamo, da delo Ustavnega sodišča na eni strani še vedno obeležujejo vprašanja, povezana s t. i. tranzicijskim obdobjem, in na drugi strani vprašanja, ki zadevajo varstvo človekovih pravic. Letošnje leto pa so bistveno obeležile tudi volitve, zlasti lokalne volitve in odločanje o zadevah, ki so z njimi povezane. Sem najprej sodijo zadeve, ki se nanašajo na statusne spremembe pri občinah, zlasti ustanavljanje novih občin, zatem pa še zadeve, ki so povezane z volilno zakonodajo oziroma postopki potrjevanja kandidatur za lokalne volitve in volitve članov Državnega sveta.

Ker zakonodajalec kljub odločbi Ustavnega sodišča (glej poglavje o spoštovanju odločb) pred začetkom postopka za ustanovitev občin ni odpravil ugotovljene neskladnosti z Ustavo, po kateri bi moral zakonsko urediti pravna sredstva v tem postopku, je Ustavno sodišče vse vloge predlagateljev novih občin oziroma drugih statusnih sprememb obravnavalo kot pobude za oceno ustavnosti in zakonitosti Odloka Državnega zbora o razpisu referendumu in določitvi referendumskih območij. Primerno bi bilo, da bi zakonodajalec glede na naravo stvari uvedel posebno pravno sredstvo v postopku pred Upravnim sodiščem, ne pa da se ta vprašanja odpirajo v ustavnosodnem postopku. Pomen odločbe št. U-I-103/02 z dne 18. 4. 2002 (Uradni list RS, št. 32/02 in OdlUS XI, 64) pa ni toliko v delu, v katerem se nanaša na konkretne predloge ustanavljanja novih občin ali mestnih občin, temveč v tem, da je v njej Ustavno sodišče opredelilo, kako je treba razlagati določbe 13. in 13.a člena Zakona o lokalni samoupravi, ki določata pogoje za ustanavljanje novih občin oziroma mestnih občin.

V zadevah, v katerih se napada volilna zakonodaja tik pred volitvami, praviloma ni mogoče pričakovati takojšnje odločitve Ustavnega sodišča. Presoje ustavnosti zakonov, pa tudi drugih predpisov, namreč ni mogoče opravljati v tako kratkem času. Tako je Ustavno sodišče s sklepom št. U-I-346/02 z dne 24. 10. 2002 le sprejelo pobudo in začelo postopek za oceno ustavnosti tistih določb posameznih zakonov, ki urejajo volitve in ki predpisujejo za volilno pravico poleg pogoja polnoletnosti še

pogoj poslovne sposobnosti. V nekaterih primerih, ko so bili izpolnjeni pogoji za odločanje, pa je tudi odločilo. Tako je z odločbo št. U-I-326/02 z dne 25. 9. 2002 (Uradni list RS, št. 85/02) razveljavilo del Odloka o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta Občine Lendava zaradi kršitve načela enakosti volilne pravice pri določanju velikosti volilnih enot in samo določilo način izvršitve za letošnje lokalne volitve. Prav tako je z odločbo št. U-I-358/02 z dne 24. 10. 2002 (Uradni list RS, št. 93/02) odpravilo določbo Pravil za izvolitev predstavnikov Mestne občine Kranj v volilno telo za volitve člana Državnega sveta ter za določitev kandidatov za člana Državnega sveta in z načinom izvršitve samo določilo začetek veljavnosti Pravil. Z lokalnimi volitvami sta bili v bistvu povezani tudi odločbi št. U-I-315/02 z dne 3. 10. 2002 (Uradni list RS, št. 87/02) in št. U-I-345/02 z dne 14. 11. 2002 (Uradni list RS, št. 105/02). S prvo je Ustavno sodišče odločilo o tem, da ureditev v Zakonu o lokalni samoupravi, ki predvideva, v katerih občinah ima romska skupnost pravico do posebnega predstavnika v občinskih svetih, ni v neskladju z Ustavo. Z drugo je bilo v postopku, začetem z zahtevo Vlade, odločeno, da so nezakoniti statuti posameznih od teh občin, ker ne določajo, da so člani občinskih svetov tudi predstavniki romske skupnosti. Določen je bil tudi način izvršitve, na podlagi katerega je treba nezakonitost sanirati v kratkem roku in še za ta mandat omogočiti volitve.

V postopku potrjevanja kandidatur za lokalne volitve je Ustavno sodišče v dveh primerih ugodilo ustavnim pritožbam pritožnikov (odločbi št. Up-630/02 z dne 28. 10. 2002 in št. Up-634/02 z dne 28. 10. 2002; Uradni list RS, št. 94/02) in glede na naravo stvari samo odločilo o sporni pravici tako, da je potrdilo kandidature, ki so jih občinske volilne komisije zavrnile. V postopku potrjevanja kandidatur za člane Državnega sveta pa je Ustavno sodišče obravnavalo kar 18 ustavnih pritožb, vendar nobeni od njih ni ugodilo, ker bodisi niso bili izpolnjeni procesni pogoji za ustavno pritožbo bodisi očitno ni šlo za kršitve človekovih pravic, kot so jih zatrjevali pritožniki.

Na nekatere letošnje pomembnejše odločitve Ustavnega sodišča je predsednica Ustavnega sodišča opozorila že na tiskovni konferenci dne 18. 6. 2002. Odločbi št. U-I-227/00 z dne 14. 2. 2002 (Uradni list RS, št. 23/02 - Odl US XI, 23), s katero je bil z odložnim rokom enega leta razveljavljen Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, in št. U-I-266/98 z dne 28. 2. 2002 (Uradni list RS, št. 27/02 – OdlUS XI, 27), s katero je bilo razveljavljeno poglavje o prometu s kmetijskimi zemljišči v Zakonu o kmetijskih zemljiščih, velja ponovno omeniti že zato, ker se približuje iztek odložilnega roka, po katerem bo razveljavitev začela učinkovati, če ne bo pred tem uveljavljena nova ureditev.

Odločbo št. U-I-92/01 z dne 28. 2. 2002 (Uradni list RS, št. 22/02 – Odl US XI, 25), s katero je bilo odločeno o ustavnosti nekaterih določb Zakona o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, pa velja ponovno omeniti zaradi pomena stališč, ki se nanašajo na varstvo posameznikove pravice do zasebnosti in pravice do varstva osebnih podatkov.

Iz prikazanih statističnih podatkov je razvidno, kako malokrat se sodišča odločijo za vložitev zahteve za oceno ustavnosti zakona na podlagi 156. člena Ustave. Odločbo št. U-I-92/96 z dne 21. 3. 2002 (Uradni list RS, št. 32/02 – OdlUS XI, 45) velja omeniti kot enega od primerov, v katerih je bilo o ustavnosti ureditve v kazenskem postopku, ki se nanaša na obvestila, pridobljena v predkazenskem postopku, odločeno prav na zahtevo, ki sta jo vložili Okrožno sodišče v Ljubljani in Okrajno sodišče v Mariboru.

Med pomembnejše in tudi zahtevnejše odločitve sodi tudi odločba št. U-I-135/00 z dne 9. 10. 2002 (Uradni list RS, št. 93/02), s katero je bilo odločeno o ustavnosti nekaterih določb Zakona o gospodarskih družbah in Zakona o finančnem poslovanju podjetij. To zadevo bi po svoje lahko uvrstili med t. i. tranzicijske zadeve, saj je s presojo ureditvijo zakonodajalec na specifičen način uredil problem velikega števila družb, ki bodisi niso uskladile svojega osnovnega kapitala in aktov z določbami Zakona o gospodarskih družbah bodisi v smislu določb Zakona o finančnem poslovanju niso imele premoženja. Ustavno sodišče je ugotovilo, da izpodbijana ureditev glede postopka izbrisa in odgovornosti družbenikov sama po sebi ni v neskladju z Ustavo. Vendar pa je, ne glede na različen pravni in dejanski položaj družbenikov v odnosu do družbe, enako uredila odgovornost vseh družbenikov za obveznosti družbe in tako nedopustno posegla v ustavno varovan položaj tistih družbenikov, ki bodisi niso imeli vpliva na usklajitev družb z določbami Zakona o gospodarskih družbah bodisi niso imeli vpliva na poslovanje družbe.

Med navedene zadeve lahko uvrstimo tudi odločbo št. U-I-130/01 z dne 23. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 54-I/02 in OdlUS XI, 87), ki se nanaša na Zakon o denacionalizaciji. Gre za t. i. interpretativno odločbo, katere bistvena značilnost je ta, da Ustavno sodišče izloči ustavno neskladno razlago zakonske določbe v primeru, ko jo je mogoče razlagati na dva načina, pa je eden od njiju v neskladju z Ustavo, drugi pa ne. Za tak primer gre tudi v obravnavani odločbi, ki je glede časovnega okvira podržavljenja stavbnih zemljišč dopustila kot ustavnoskladno le razlago, po kateri priznavanje statusa upravičenca do denacionalizacije ni odvisno od časa odvzema stavbnega zemljišča iz posesti; glede kroga upravičencev do denacionalizacije pa takšno razlago določbe 9. točke 3. člena tega zakona, ki med upravičenke do denacionalizacije na podlagi Zakona o nacionalizaciji uvršča tudi osebe, ki jim je bila odvzeta pravica uporabe na tako podržavljenih stavbnih zemljiščih.

Tudi odločbo št. U-I-392/98 z dne 10. 7. 2002 (Uradni list RS, št. 65/02) lahko uvrstimo med navedene vrste zadev. Z njo je bilo odločeno o neustavnosti določbe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je že prenehala veljati, kolikor se je nanašala na del plač, s katerim so bile vplačane delnice za notranji odkup v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij.

Na drugi strani se Ustavno sodišče še vedno ukvarja tudi s posledicami razpada nekdanje SFRJ. V nekaterih zadevah odločitve še niso sprejete, kot npr. glede ponovno izpodbijane ureditve stalnega prebivališča državljanov drugih republike nekdanje SFRJ (izbris iz registra) in prekinitve sodnih postopkov na podlagi Zakona o skladu Republike Slovenije za sukcesijo. V dveh pomembnejših zadevah pa so odločitve že sprejete. Gre za odločbo št. U-I-119/99 z dne 23. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 54-I/02 in OdlUS XI, 88), s katero je bila ugotovljena protiustavna pravna praznina, ker Zakon o varnosti cestnega prometa ni uredil zamenjave vozniških dovoljenj, katerih imetniki so državljani drugih republik nekdanje SFRJ, ki so imeli ob osamosvojitvi v Sloveniji stalno prebivališče in so od tedaj tu tudi dejansko živeli. Za čas, dokler zakonodajalec ne odpravi te protiustavnosti, je Ustavno sodišče z načinom izvršitve svoje odločbe začasno uredilo pravico, ki je bila zaradi ugotovljene neskladnosti z Ustavo posameznikom vzeta. Druga pa je odločba št. U-I-187/00 z dne 9. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 47/02 in OdlUS XI, 70), s katero je bila ugotovljena neskladnost Zakona o vojnih veteranih. Ureditev, ki borce NOV, ki jim je bilo varstvo pridobljenih pravic zagotovljeno z 18. členom Ustavnega zakona za izvedbo

Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti, razlikuje po tem, od kdaj so državljani oziroma na kakšni pravni podlagi so pridobili državljanstvo Republike Slovenije, je Ustavno sodišče ocenilo za arbitrarno, ker ni mogoče ugotoviti javne koristi, ki bi takšno razlikovanje utemeljevala. Zakonodajalcu je bil določen rok za odpravo neskladnosti. Za vmesni čas pa je Ustavno sodišče z načinom izvršitve odločbe določilo, da se vpis v evidenco vojnih veteranov, izdaja izkaznic in uresničevanje pravic vojnega veterana izvaja neodvisno od tega, na podlagi katere določbe Zakona o državljanstvu je posameznik državljan Republike Slovenije.

Poleg navedenih velja med pomembnejše odločitve uvrstiti še odločbi, ki zadevata volilno pravico in pravico do svobode združevanja. Z odločbo št. U-I-223/00 z dne 24. 10. 2002 (Uradni list RS, št. 94/02) je Ustavno sodišče delno razveljavilo določbo Zakona o političnih strankah, ki je za priznanje pravice do sredstev iz državnega proračuna poleg pogoja, da je politična stranka na zadnjih volitvah dobila najmanj 1% glasov volivcev, zahtevala še pogoj, da je svoje kandidatke in kandidate kandidirala najmanj v treh četrtinah volilnih enot. Slednji pogoj je Ustavno sodišče štelo za nedopusten poseg v načelo enakosti pasivne volilne pravice.

Z odločbo št. U-I-93/00 z dne 24. 10. 2002 (Uradni list RS, št. 94/02) so bile razveljavljene nekatere določbe Zakona o pospeševanju turizma, ki so določale obvezno članstvo v lokalnih turističnih organizacijah. Razveljavljeni so bili tudi nekateri občinski odloki. Odločbo velja omeniti predvsem zaradi stališča, ki ga je Ustavno sodišče sprejelo glede pravice do svobode združevanja. Zbornice oziroma druge oblike združevanja, ki so ustanovljene z zakonom za izvrševanje javnih pooblastil in predvsem zaradi izvrševanja določenih nalog v javnem interesu, ne sodijo med združenja, ki jih varuje 42. člen Ustave. Če ne gre za takšno združenje, pa zapovedano obvezno članstvo predstavlja poseg v pravico do svobode združevanja. Glede te pa je že Ustava sama omejila ustavno dopustne cilje, zaradi katerih je sploh mogoče poseči v to ustavno pravico – le če to zahteva varnost države ali javna varnost ali varstvo pred nalezljivimi boleznimi.

Ustavno sodišče večkrat poudarja, da ni pristojno ocenjevati medsebojne skladosti zakonov, razen v primeru, če gre za takšna notranja nasprotja, ki jih z ustaljenimi metodami razlage ni mogoče razrešiti in zato predstavljajo neskladnost z 2. členom Ustave. Kot primer takšne odločitve opozarjamo na odločbo št. U-I-108/01 z dne 7. 11. 2002 (Uradni list RS, št. 102/02), s katero sta bili iz tega razloga razveljavljeni dve določbi Zakona o dopolnitvah Zakona o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih. Določbo, ki je pogodbeno najemno razmerje spremenila v zakonsko najemno razmerje, katerega trajanje je odvisno le od volje najemnika, je Ustavno sodišče razveljavilo zaradi nedopustnega posega v pravico do zasebne lastnine najemodajalca. Zaradi neskladnosti s to ustavno pravico oziroma pravico do svobodne gospodarske pobude pa je razveljavilo tudi določbe, ki so urejale trajno omejevanje višine najemnine poslovnih prostorov.

VI. SPOŠTOVANJE ODLOČB USTAVNEGA SODIŠČA

Spoštovanje načel pravne države (2. člen Ustave) in delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno zahteva, da vsaka od vej oblasti izvršuje svoje pristojnosti in za njihovo (ne)izvrševanje tudi odgovarja. Po določbi tretjega odstavka 1. člena Zakona o Ustavnem sodišču so odločbe Ustavnega sodišča obvezne. Zato moramo vedno znova opozoriti, da normodajalec, ki ne odpravi ugotovljene neustavnosti ali nezakonnosti v roku, ki mu ga na podlagi 48. člena Zakona o Ustavnem sodišču določi Ustavno sodišče, krši ta načela. Pri tem se, kadar gre za neustavnost zakonske ureditve, Vlada ne more razbremeniti svoje odgovornosti za takšno stanje s polno prevalitvijo odgovornosti na Državni zbor, saj ni mogoče spregledati, da je po Ustavi predlagatelj zakonskega urejanja odnosov med subjekti in nosi odgovornost za stanje na posameznih področjih. Sestavni del njene odgovornosti je tudi to, da Državnemu zboru pravočasno predlaga zakonsko ureditev, s katero naj se odpravi ugotovljena protiustavnost.

Že nekajkrat je bilo opozorjeno na najstarejšo nespoštovano odločbo št. U-I-19/94 z dne 14. 11. 1996 (Uradni list RS, št. 68/96 in OdlUS V, 156), s katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da so določbe 10. člena Zakona o dohodnini v neskladju z Ustavo, kolikor ne izzemajo v celoti od obdavčenja tistih zneskov, ki jih roditelj mora nameniti preživljanju svojega otroka, da bi temu zagotovil življenjski minimum. Državni zbor bi moral ugotovljeno neskladnost odpraviti v roku enega leta.

Tudi druga najstarejša nespoštovana odločba sodi v področje, ki ga v okviru Vlade pokriva Ministrstvo za finance. To je odločba št. U-I-296/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 82/97 in OdlUS VI, 157), s katero je Ustavno sodišče ugotovilo neskladnost nekaterih določb Zakona o dohodnini, Zakona o davku od dobička pravnih oseb in Zakona o posebnem davku na določene prejemke, ki zadevajo povračilo stroškov, ki jih je zavezanec imel v zvezi z delom, kolikor Vladi brez določitve zakonskega okvira prepuščajo podrobnejšo določitev stroškov v zvezi z delom in določitev višine teh stroškov, do katere se povračila zanje ne všttevajo v osnovo za davek od osebnih prejemkov oziroma do katerih se ti stroški priznavajo kot odhodek pri ugotavljanju davčne osnove. Prav tako je ugotovilo protiustavnost določbe 43. člena Zakona o dohodnini, kolikor ne omogoča upoštevanja stroškov zasebnika z njegovim prevozom na delo in z dela kot odbitne postavke pri ugotavljanju davčne osnove. Določen je bil šestmesečni rok za odpravo navedenih protiustavnosti.

Tudi na odločbo št. U-I-10/98 z dne 22. 4. 1999 (Uradni list RS, št. 36/99 in OdlUS VIII, 83) smo posebej opozorili že v lanskem poročilu. Z njo je bila ugotovljena protiustavnost četrte alineje prvega odstavka 11. člena Zakona o dohodnini, ker glede pravice do zmanjšanja davčne osnove pri odmeri dohodnine zaradi preživljanja pastorkov razlikuje med primeri, ko otroci živijo v družinski skupnosti s svojimi starši, in primeri, ko živijo v družinski skupnosti z enim od staršev ter očimom oziroma mačeho. Določen je bil šestmesečni rok za odpravo protiustavnosti.

Kot eno starejših nespoštovanih odločb, izdanih v letu 1998, omenjamo posebej še odločbo št. U-I-301/98 z dne 17. 9. 1998 (Uradni list RS, št. 67/98 in OdlUS VII, 157), s katero je bila ugotovljena protiustavnost Zakona o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij glede Mestne občine Koper. Določen je bil enoletni rok za odpravo protiustavnosti.

Sicer pa se zakonodajalec, kljub poteku roka za odpravo protiustavnosti, poleg navedenih primerov (po stanju na dan 30. 11. 2002) ni odzval še na odločbo št. U-I-322/98 z dne 15. 3. 2001 (Uradni list RS, št. 28/01 in OdlUS X, 44), s katero je bila ugotovljena neskladnost 13. in 14. člena Zakona o postopku za ustanovitev občin ter določitev njihovih območij, ker ne določata sodnega varstva v predhodnem postopku za ustanovitev občin. Na to je Ustavno sodišče posebej opozorilo tudi z odločbo št. U-I-103/02 z dne 18. 4. 2002 (Uradni list RS, št. 39/02 – OdlUS XI, 64), s katero je odločilo o vlogah v postopku za ustanovitev novih občin in te obravnavalo kot pobude, ker zakonodajalec še ni uzakonil ustreznega varstva. Pa tudi poslej še ni odziva.

Kot je na eni strani razveseljivo, da je v letošnjem letu takšnih odločb manj kot v preteklem letu, pa je na drugi strani še vedno zelo zaskrbljujoče, da ni odziva na najstarejše odločitve, s katerimi je bila ugotovljena protiustavnost. S tem se nadaljujejo tudi kršitve ustavnih pravic tistim, ki so zaradi ugotovljene protiustavnosti zanje prikrajšani.

VII. KADROVSKA STRUKTURA

V letošnjem letu je Ustavno sodišče delalo v polni sestavi. S 25. majem 2002 je prišlo do zamenjave dveh ustavnih sodnikov. Namesto sodnikov Franca Testena in dr. Lojzeta Umeta sta funkcijo nastopila sodnica mag. Marija Krisper Kramberger in sodnik Jože Tratnik. Tako sedaj Ustavno sodišče sestavlja pet sodnikov in štiri sodnice.

Poleg sekretarke Ustavnega sodišča, ki ima tako kot sodniki položaj funkcionarja, je v Sekretariatu Ustavnega sodišča zaposlenih 64 oseb, od tega 18 svetovalcev (od tega 1 namestnik sekretarke in 2 pomočnici sekretarke) in 1 strokovna sodelavka. Glede na to, da naj bi bili v prvi polovici naslednjega leta dejansko zagotovljeni dodatni prostori za delo, je Ustavno sodišče že imenovalo še štiri nove svetovalce in 1 strokovno sodelavko, ki naj bi delo nastopili v času od 1. januarja do 1. marca naslednjega leta. Ob določenih organizacijskih spremembah bo po zagotovitvi dodatnih prostorov treba zaposliti še nekaj svetovalcev (med njimi bodo lahko tudi okrožni ali višji sodniki, dodeljeni na delo na Ustavno sodišče v skladu z novo ureditvijo v Zakonu o sodniški službi).

V dopolnilnem delovnem razmerju za eno tretjino delovnega časa so zaposleni 4 svetovalci, to so doktorji pravnih znanosti, sicer redno zaposleni na univerzitetnih ustanovah oziroma znanstvenem inštitutu. Pri tem je treba posebej opozoriti na to, da je ureditev v novem Zakonu o delovnih razmerjih, ki bo začel veljati s 1. januarjem, bistveno omejila možnost takšnega zaposlovanja. Menimo, da bi v državi, ki je tako majhna in v kateri je število vrhunskih pravnih strokovnjakov na določenih področjih nujno omejeno, v javnem sektorju morali predvideti posebno ureditev, ki bi omogočala, da imajo ustavni sodniki na razpolago vrhunsko pravno znanje strokovnjakov, ki so sicer redno zaposleni drugje, zlasti na fakultetah. Nedopustno je namreč enačiti te položaje s položaji pri zasebnih delodajalcih, kjer se je očitno država odločila zmanjševati brezposelnost tudi z omejevanjem možnosti dodatnega zaposlovanja.

Te omejitve pa so zaskrbljujoče tudi z vidika kandidiranja za ustavne sodnike. Dejstvo je namreč, da položaj ustavnega sodnika po prenehanju funkcije ni ustrezno urejen in da se bo ob takšni ureditvi krog potencialnih kandidatov iz vrst profesorjev prava, ki bo sploh pripravljen sprejeti kandidaturo za ustavnega sodnika, še zožal. Vlada, ki je predlagala takšno spremembo zakonske ureditve, očitno na vse navedeno sploh ni pomislila.

VIII. MEDNARODNI STIKI

Ustavno sodišče je tudi v letošnjem letu vzdrževalo številne mednarodne stike, zlasti z ustavnimi sodišči drugih držav. Ustavno sodišče je polnopravni član Konference evropskih ustavnih sodišč in stalni član Združenja frankofonskih ustavnih sodišč. Skupaj z Vrhovnim sodiščem je tudi stalni član Združenja najvišjih upravnih jurisdikcij. V letošnjem letu se je Ustavno sodišče temu članstvu odpovedalo v korist Vrhovnega sodišča.

V letošnjem letu se je delegacija Ustavnega sodišča pod vodstvom predsednice udeležila XII. Konference evropskih ustavnih sodišč, ki je potekala v Bruslju, ustavni sodnik se je udeležil Konference predsednikov institucij članic Združenja ustavnih sodišč frankofonskih dežel, ki je potekala v Djiboutiju, in ustavna sodnica Mednarodne sodniške konference v Strasbourg. Predsednica Ustavnega sodišča se je udeležila otvoritvenega zasedanja Evropskega sodišča za človekove pravice, Seminarja o krepitvi sodelovanja med Evropskim sodiščem za človekove pravice in nacionalnimi sodišči, ki je potekal v Strasbourg, Dneva Ustavnosti na Ustavnem sodišču Republike Avstrije in praznovanja 50. obletnice Sodišča v Luksemburgu. Pomočnica sekretarke se je udeležila II. Konference generalnih sekretarjev evropskih ustavnih sodišč v Madridu. Svetovalci Ustavnega sodišča so na povabilo nemškega zveznega ustavnega sodišča obiskali to sodišče in Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourg.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je obiskal predsednik Evropskega sodišča za človekove pravice, delegacija Ustavnega sodišča Slovaške in delegacija Ustavno-pravnega odbora Nacionalnega sveta Slovaške Republike, delegacija Vrhovnega ljudskega tožilstva LR Kitajske, delegacija Odbora deželnega zbora Svobodne dežele Bavarske in eden izmed novoizvoljenih sodnikov Ustavnega sodišča Zvezne republike Jugoslavije.

IX. MATERIALNI POGOJI DELA

Po večletnih prizadevanjih Ustavnega sodišča, da bi pridobili ustrezne prostore za delo, je Vlada v letu 2002 le uspela zagotoviti nove prostore za Ministrstvo za kulturo, ki naj bi se preselilo v prvem trimesečju leta 2003, drugo nadstropje na Cankarjevi 5 pa bi tako prevzelo Ustavno sodišče Republike Slovenije.

Že v marcu letošnjega leta se je iz prostorov v pritličju Cankarjeve 5 izselila Slovenska tiskovna agencija. Ustavno sodišče Republike Slovenije je te prostore že prevzelo in jih le zasilno in le delno uredilo za delo. Ker so prostori v zelo slabem stanju, jih bo treba temeljito obnoviti, kar načrtujemo v naslednjem letu hkrati z obnovitvijo prostorov v II. nadstropju Cankarjeve ulice. Če ne bi investicije izvajali

hkrati, bi bila ta po oceni strokovnjakov vsaj za 15 mio SIT dražja, zato se je Ustavno sodišče odločilo za navedeno rešitev kljub začasni prostorski stiski, ki bo nastala na ta način.

Z Vlado poteka usklajevanje pogojev za prenos upravljanja s pritličjem, prvim in drugim nadstropjem na Cankarjevi 5 na Ustavno sodišče. Pričakujemo, da bo postopek zaključen še v letu 2002 oz. v januarju 2003. Ustavno sodišče bo s tem pridobilo 742 kv. metrov novih prostorov, kar nam bo omogočilo, da bomo od septembra leta 2003 (ko naj bi se predvidoma končala prenova) končno zagotovili optimalne delovne pogoje in poskrbeli za nujno potrebne dodatne zaposlitve.

V letošnjem letu so zato potekale intenzivne priprave na prenavo Cankarjeve 5. Pripravili in preverili smo projektno dokumentacijo za prenavo teh prostorov in statično ureditev celotne zgradbe na Cankarjevi 5. V proračunu za leto 2003 so bila na naš predlog zagotovljena sredstva za izvedbo, začet je bil postopek javnega razpisa za izbiro izvajalca.

Začetek del se bo sicer iz predvidenega v decembru 2002 zavlekel v marec 2003, kar nam bo v prvi polovici leta 2003 povzročalo velike težave pri organizaciji dela, saj smo na podlagi prvotnega terminskega plana že imenovali 4 nove svetovalke in eno strokovno sodelavko, ki naj bi nastopile delo v prvem trimesečju naslednjega leta. To bo povzročilo hudo prostorsko stisko, vendar je Ustavno sodišče ocenilo, da so te zaposlitve tako nujne glede na bistveno povečan obseg dela, da z njimi kljub zamudam pri zagotavljanju prostorov ni več mogoče odlašati.

Predsednica
dr. Dragica Wedam Lukić